

KEIČIAMO NACIONALINIO ORO TARŠOS
MAŽINIMO PLANO
ATRANKOS STRATEGINIAM PASEKMIŲ
APLINKAI VERTINIMUI ATLIKTI
DOKUMENTAS

Vilnius, 2022

Turinys

Įvadas.....	4
1 Informacija apie keičiamo Plano rengimo organizatorių ir atrankos strateginiam pasekmių aplinkai vertinimui (SPAV) atlikti dokumento rengėją.....	5
2 Informacija apie keičiamą Planą	6
2.1 Keičiamo Plano pavadinimas, rengimo pagrindas	6
2.2 Keičiamo Plano pagrindiniai tikslai	6
2.3 Keičiamo Plano sąsaja su kitais planais ir programomis	7
2.4 Keičiamo Plano alternatyvų aprašymas.....	12
3 Informacija apie numatomą keičiamo Plano įgyvendinimo vietą.....	18
3.1 Informacija apie numatomas alternatyvias keičiamo Plano įgyvendinimo vietas	18
3.2 Informacija apie kiekvieną numatomą keičiamo Plano įgyvendinimo vietą	18
3.2.1 Teritorijos apsaugos statusas.....	18
3.2.2 Saugomos gyvūnų ar augalų rūšys, natūralios buveinės, saugotinos gamtinės ar kultūros vertybės	21
3.2.3 Teritorijos aplinkos kokybės normų viršijimas	23
3.2.4 Jautrumas ir vertingumas aplinkos apsaugos požiūriu.....	23
4 Informacija apie keičiamo Plano įgyvendinimo pasekmių aplinkai reikšmingumą	24
5 Kita informacija.....	26
5.1 Informacija apie priemones, numatytas neigiamų pasekmių aplinkai prevencijai vykdyti, pasekmėms sumažinti ar kompensuoti	26
5.2 Informacija apie galimą visuomenės nepasitenkinimą keičiamu Planu.....	26

Sutrumpinimai ir apibrėžimai

Keičiamas Planas	Keičiamas Nacionalinis oro taršos mažinimo planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. balandžio 17 d. nutarimu Nr. 371 „Dėl Nacionalinio oro taršos mažinimo plano patvirtinimo“
Rengėjas	Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija
LR	Lietuvos Respublika
Direktyva (ES) 2016/2284	2016 m. gruodžio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/2284 dėl tam tikrų valstybėse narėse į atmosferą išmetamų teršalų kiekio mažinimo, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2003/35/EB ir panaikinama Direktyva 2001/81/EB
SO ₂	Sieros dioksidas
NO _x	Azoto oksidai
NMLOJ	Nemetaniniai lakieji organiniai junginiai
NH ₃	Amoniakas
KD _{2,5}	Smulkiosios kietosios dalelės

Įvadas

Rengėjas, vadovaudamasis Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 18 d. nutarimu Nr. 967 „Dėl Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ ir Planų ir programų atrankos dėl strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašu, patvirtintu LR aplinkos ministro 2004 m. rugpjūčio 27 d. įsakymu Nr. D1-456 „Dėl planų ir programų atrankos dėl strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ parengė keičiamo Nacionalinio oro taršos mažinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. balandžio 17 d. nutarimu Nr. 371 „Dėl Nacionalinio oro taršos mažinimo plano patvirtinimo“, (toliau – **keičiamas Planas**) atrankos strateginiam pasekmių aplinkai vertinimui atlikti dokumentą (toliau – **Atrankos dokumentas**).

Atrankos dokumentu siekiama suteikti informaciją, reikalingą sprendimui, ar privaloma atlikti keičiamo Plano strateginį pasekmių aplinkai vertinimą, priimti. Atrankos dokumente pateikiama informacija apima informaciją apie keičiamo Plano rengimo organizatorių, keičiamo Plano ir Atrankos dokumento rengėją, informaciją apie keičiamą Planą, t. y. pavadinimą, pagrindinius tikslus, sąsają su kitais planais ir programomis, alternatyvų aprašymą, taip pat informaciją apie numatomą keičiamo Plano įgyvendinimo vietą, kitą informaciją, apimančią informaciją apie priemones, numatytas neigiamų pasekmių aplinkai prevencijai vykdyti, pasekmėms sumažinti ar kompensuoti ir informaciją apie galimą visuomenės nepasitenkinimą keičiamu Planu. Be to, Atrankos dokumente yra vertinamas keičiamo Plano įgyvendinimo pasekmių aplinkai reikšmingumas.

Keičiamas Planas sudaro prielaidas efektyviam oro taršos mažinimui, taikant papildomas priemones, pasiūlytas atlikus išsamią esamos politikos ir išmetamų teršalų kiekio bei koncentracijų situacijos analizę, atsižvelgus į konsultacijų su suinteresuotomis šalimis rezultatus ir įvertinus siūlomų priemonių poveikį išmetamų teršalų kiekiui. Planas keičiamas siekiant įgyvendinti Lietuvai nustatytus oro taršos mažinimo tikslus, numatant papildomas priemones oro taršai mažinti ir oro kokybei pagerinti nacionaliniu, savivaldybių ir ūkio subjektų lygiu, nurodant priemonių priėmimo, įgyvendinimo bei priežiūros tvarkaraštį, atsakingus už įgyvendinimą ir dalyvaujančius įgyvendinime subjektus, apibrėžti laukiamus rezultatus, finansavimo poreikį ir vertinimo kriterijus.

Parengtas Atrankos dokumentas pateikiamas vertinimo subjektams, kurie pagal savo kompetencijas raštu pateikia keičiamo Plano rengimo organizatoriui išvadas. Keičiamo Plano rengimo organizatorius, nusprenddamas, ar bus atliekamas keičiamo Plano strateginis pasekmių aplinkai vertinimas, priima vertinimo subjektų išvadas arba jas motyvuotai atmeta.

1 Informacija apie keičiamo Plano rengimo organizatorių ir atrankos strateginiam pasekmių aplinkai vertinimui (SPAV) atlikti dokumento rengėją

Keičiamo Nacionalinio oro taršos mažinimo plano rengimo organizatorius ir atrankos SPAV atlikti dokumento rengėjas:

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija

Adresas: A. Jakšto g. 4, LT-01105 Vilnius

Telefonas: 8 626 22252

El. paštas: info@am.lt

2 Informacija apie keičiamą Planą

2.1 Keičiamo Plano pavadinimas, rengimo pagrindas

Nacionalinis oro taršos mažinimo planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. balandžio 17 d. nutarimu Nr. 371 „Dėl Nacionalinio oro taršos mažinimo plano patvirtinimo“, keičiamas (toliau – **keičiamas Planas**) siekiant įgyvendinti:

– 2016 m. gruodžio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2016/2284 dėl tam tikrų valstybėse narėse į atmosferą išmetamų teršalų kiekio mažinimo, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2003/35/EB ir panaikinama Direktyva 2001/81/EB (toliau – Direktyva (ES) 2016/2284), 6 straipsnio 4 dalies nuostatas, nustatančias valstybėms narėms prievolę nacionalinėse oro taršos valdymo programose¹ numatytą išmetamųjų teršalų mažinimo politiką ir priemones atnaujinti per 18 mėnesių nuo naujausio nacionalinės išmetamųjų teršalų apskaitos arba nacionalinių išmetamųjų teršalų prognozių pateikimo, jei iš pateiktų duomenų matyti, kad nevykdomi išmetamųjų teršalų kiekio mažinimo įsipareigojimai arba yra rizika, kad jie nebus vykdomi;

– Nacionalinėje aplinkos apsaugos strategijoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Seimo 2015 m. balandžio 16 d. nutarimu Nr. XII-1626 „Dėl Nacionalinės aplinkos apsaugos strategijos patvirtinimo“ (toliau – Aplinkos apsaugos strategija), nustatytą tikslą oro kokybės apsaugos srityje – užtikrinti, kad Lietuvoje į aplinkos orą išmetamų teršalų kiekis neviršytų tarptautiniuose ir Europos Sąjungos (toliau – ES) teisės aktuose nustatyto kiekio, oro teršalų koncentracija aplinkos ore neviršytų žmogaus sveikatai ir aplinkai nepavojingų aplinkos oro užterštumo lygių;

– 2021–2030 m. nacionalinio pažangos plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugsėjo 9 d. nutarimu Nr. 998, 6 strateginio tikslo „Užtikrinti gerą aplinkos kokybę ir gamtos išteklių naudojimo darną, saugoti biologinę įvairovę, švelninti Lietuvos poveikį klimato kaitai ir didinti atsparumą jos poveikiui“ 3–7 poveikio rodiklius (išmetamų į aplinkos orą teršalų kiekio pokytį, palyginus su 2005 m.);

– Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. 155, II skyriaus VI misijos 6.2.4 priemonę „6.2.4. Siekiant gyventi švaresnėje aplinkoje ir veiksmingai įgyvendinti Lietuvai nustatytus oro taršos mažinimo tikslus, atnaujinti Nacionalinį oro taršos mažinimo planą – numatyti papildomas priemones oro taršai mažinti iki 2030 m. (pakeisti Vyriausybės nutarimą)“.

2.2 Keičiamo Plano pagrindiniai tikslai

Plano pakeitimo tikslas – siekiant užtikrinti, kad Lietuvoje į aplinkos orą išmetamų teršalų kiekis neviršytų tarptautiniuose ir ES teisės aktuose nustatyto kiekio, oro teršalų koncentracija aplinkos ore neviršytų žmogaus sveikatai ir aplinkai nepavojingų aplinkos oro užterštumo lygių, – Planą papildyti priemonėmis oro taršos mažinimo tikslams pasiekti ir oro kokybei pagerinti.

¹ Parengtose siekiant apriboti metinius tam tikrų išmetamų į aplinkos orą teršalų kiekius (išmetamų į aplinkos orą teršalų kiekio sumažinimo tikslai 2020 m. valstybėms nustatyti 2012 m. gegužės 4 d. Ženevoje priimtuose 1979 metų Tolimų tarpvalstybinių oro teršalų pernašų konvencijos (toliau – Konvencija) 1999 metų Protokolo dėl rūgštėjimo, eutrofikacijos ir pažemio ozono mažinimo (toliau – Geteborgo protokolas) pakeitimuose, išdėstytuose Konvencijos vykdomosios institucijos Sprendimo 2012/2 priede, ir Direktyvoje (ES) 2016/2284; Direktyvoje (ES) 2016/2284 nustatyti ir išmetamų į aplinkos orą teršalų kiekio sumažinimo tikslai 2030 metams).

Keičiamame Plane taip pat atlikti redakcinio pobūdžio pakeitimai (priedai papildyti atnaujinta informacija apie sąsajas su strateginiais ir kitais planavimo dokumentais, susijusiais su oro taršos mažinimu; atnaujinta informacija apie padarytą pažangą 2005-2019 m. mažinant išmetamų į aplinkos orą teršalų kiekį ir numatomą pažangą įgyvendinant esamas, papildomas priemones).

Plano pagrindinis tikslas – apriboti nacionaliniu mastu iš antropogeninių taršos šaltinių išmetamą sieros dioksido (SO₂), azoto oksidų (NO_x), amoniako (NH₃), smulkiųjų kietųjų dalelių (KD_{2,5}) ir nemetaninių lakiųjų organinių junginių (NMLOJ) kiekį, kad būtų laikomasi Lietuvai nustatytų išmetamų į aplinkos orą teršalų kiekio sumažinimo 2020 m. tikslų (taikytinų nuo 2020 m. iki 2029 m.) ir 2030 m. tikslų (taikytinų 2030 m. ir vėliau), taip pat siekiant valdyti nacionaliniu mastu iš antropogeninių taršos šaltinių išmetamų kitų oro teršalų (reguliuojamų Jungtinių Tautų Tolimųjų tarpvalstybinių oro teršalų pernašų konvencijos 1998 m. Sunkiųjų metalų ir 1998 m. Patvariųjų organinių teršalų protokolais) kiekį, kad nebūtų viršijamas ataskaitiniais 1990 m. išmestas kiekvieno jų kiekis.

Plano tikslui pasiekti nustatyti šie tikslai:

1. Sumažinti taršą SO₂, NO_x, NH₃, KD_{2,5} ir NMLOJ, didžiausią dėmesį skiriant taršos mažinimui iš pagrindinių teršėjų;
2. Apriboti taršą sunkiaisiais metalais ir patvariaisiais organiniais teršalais, siekiant neviršyti ataskaitiniais 1990 m. išmesto kiekvieno jų kiekio, didžiausią dėmesį skiriant taršos mažinimui iš pagrindinių teršėjų;
3. Modernizuoti aplinkos oro taršos atskaitomybės ir monitoringo sistemas, didinant jų rezultatų prieinamumą visoms suinteresuotoms šalims.

2.3 Keičiamo Plano sąsaja su kitais planais ir programomis

Keičiant Planą atlikta kitų planų ir programų analizė. Nustatyta, kad keičiamas Planas yra susijęs su šiais dokumentais:

- Septynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programa, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2016 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. XIII-82 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“. Programoje numatyta, formuojant aplinkos oro kokybės politiką, siekti darnaus žmogaus ir gamtos sambūvio; numatytas horizontalus tikslas, kad oro kokybė Lietuvoje būtų palanki visoms gyvybės formoms, jo įgyvendinimas reikalauja įvairių sektorių indėlio;
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo planu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 13 d. nutarimu Nr. 167 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano patvirtinimo“. Įgyvendinimo plane numatytos priemonės, susijusios su aplinkos oro apskaitos valdymu, taip pat prie oro taršos mažinimo tiesiogiai prisidėsiančios priemonės, skirtos šilumos ūkiui, žemės ūkiui, transporto sektoriams, ir netiesiogiai prisidėsiančios priemonės, skirtos stebėsenai, apskaitai ir kontrolei, energetikos, pramonės, transporto sektoriams, renovacijai, viešajam sektoriui, informavimui ir viešinimui, AEI naudojimui;
- Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programa, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“. Programoje nustatyta iniciatyva „Miestuose kvėpuosime švairiu oru“ bus siekiama iki 2030 m. perpus sumažinti žmonių sveikatai kenksmingą oro taršą. Tam numatoma remti savivaldybių ir visuomenines iniciatyvas matuoti ir gerinti oro kokybę urbanizuotose

teritorijose (steigti mažos taršos zonas miestų centruose, pereiti prie netaršių šildymo sprendimų, planuojant naujas pramonines zonas koncentruoti jas miestų periferijoje, miestų centruose esantiems pramonės objektams taikyti sugriežtintus taršos normatyvus); skatinti gyvenamąsias teritorijas jungtis žaliaisiais koridoriais su bemo torio transporto infrastruktūra ir formuoti žaliųjų jungčių tinklą; sukurti regioninius ir tarpinstitucinius oro, vandens, kvapų ir garso taršos kontrolės mechanizmus. Programoje numatyta ir daugiau iniciatyvų, netiesiogiai susijusių su oro taršos mažinimu, kuriomis siekiama išvystyti darnią, skaitmeninę ir į ateities ekonomikos poreikius orientuotą susisiekimo sistemą; sukurti stiprią šalies energetikos infrastruktūrą atliepiančią žaliojo kurso kryptį; skatinti subalansuotą mineralinių trąšų naudojimą ir jų pakeitimą mažiau taršiomis alternatyvomis; sektorinę mokesčių politiką perorientuoti į aplinkosauginius tikslus, išplėsti gamintojų atsakomybę ir užtikrinti „teršėjas moka“ principo taikymą, siekiant atspindėti tikrąją gamtos išteklių kainą; ir kt.;

- Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo planu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. 155 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“. Įgyvendinimo plane numatyti reguliaciniai ir investiciniai veiksmai, susiję su oro taršos mažinimu ir oro kokybės gerinimu, skirstytini į kelias esmines grupes pagal taikymo sritį: transporto, energetikos, žemės ūkio, pramonės, kt. Energetikos sektoriuje nustatytos priemonės apima centralizuoto šilumos tiekimo plėtojimą, energijos vartojimo efektyvumą didinančių priemonių taikymo skatinimą, aplinkai žalingų akcizų lengvatų atsisakymą. Oro taršos mažinimo žemės ūkyje siekiama plečiant gyvulininkystėje pažangių technologijų taikymą, užtikrinant tręšimo (organinėmis ir mineralinėmis trąšomis) planų parengimą ir jų įgyvendinimo kontrolę, skatinant priemonių mažinančių mineralinių trąšų naudojimą taikymą. Transporto sektorių apimančios priemonės skirtos vidaus degimo varikliams varomų transporto priemonių naudojimui mažinti, skatinti elektromobilių naudojimą ir darnaus judumo priemonių taikymą, alternatyvius degalus naudojančių transporto priemonių infrastruktūros plėtrą, kt. Likusioms sritims priskirtomis priemonėmis siekiama sustiprinti aplinkos apsaugos kriterijų naudojimo privalomumą viešuosiuose (žaliuosiuose) pirkimuose; skatinti kvartalinės renovacijos iniciatyvas ir telkti investicijas projektams įgyvendinti; suteikti savivaldybėms teisę rengti kokybinius savivaldybių vystymosi planus nustatant tvarių miestų vystymosi gaires dėl gyvenamosios aplinkos kokybės gerinimo, želdynų gausinimo, darnaus judumo, atsakingo ir tvaraus vartojimo skatinimo, atliekų, oro, vandens, garso taršos ir poveikio klimato kaitai mažinimo; siekiant mažinti aplinkos oro užterštumą urbanizuotose teritorijose, numatoma nustatyti griežtesnes ribines aplinkos oro užterštumo vertes pagal Pasaulio sveikatos organizacijos rekomenduojamus oro užterštumo lygius ir (arba) kitas griežtesnes oro kokybės normas;
- Lietuvos Respublikos teritorijos bendruoju planu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. spalio 29 d. nutarimu Nr. IX-1154 „Dėl Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano“. Plane nustatyti oro taršos mažinimo prioritetai: besąlyginis „teršėjas moka“ principo įgyvendinimas ir oro kokybės gerinimo priemonių įgyvendinimas labiausiai užterštose teritorijose, ypač didžiuosiuose miestuose ir intensyvaus eismo greitkeluose;
- 2014-2020 metų nacionaline pažangos programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. lapkričio 28 d. nutarimu Nr. 1482 „Dėl 2014-2020 metų nacionalinės pažangos programos patvirtinimo“. Programoje yra numatytos priemonės, kurios gali prisidėti prie oro taršos mažinimo, priemonės orientuotos į transporto infrastruktūrą ir šilumos gamybą namų ūkiuose, darnų išteklių naudojimą ir oro kokybės valdymo sistemų tobulinimą;

- 2021–2030 metų nacionaliniu pažangos planu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugsėjo 9 d. nutarimu Nr. 998 „Dėl 2021–2030 metų nacionalinio pažangos plano patvirtinimo“, (toliau – Nacionalinis pažangos planas). Jame nustatytas strateginis tikslas – užtikrinti gerą aplinkos kokybę ir gamtos išteklių naudojimo darną, saugoti biologinę įvairovę, švelninti Lietuvos poveikį klimato kaitai ir didinti atsparumą jos poveikiui. Tam numatoma skatinti darnų įvairiarūšį judumą ir mažinti transporto sukeltą aplinkos taršą; didinti energijos iš AEI dalį ir alternatyvių degalų vartojimą transporto sektoriuje; plėtoti tvarų ir bioekonomikos principais paremtą ūkininkavimą visose žemės ūkio šakose; didinti viešųjų centrinės valdžios, individualių gyvenamųjų pastatų ir įmonių energijos vartojimo efektyvumą ir energijos iš AEI juose naudojimą; stiprinti neigiamo poveikio aplinkai prevenciją, aplinkos monitoringą ir aplinkos apsaugos kontrolę. Oro taršos mažinimo ir oro kokybės gerinimo požiūriu aktualūs šiam tikslui nustatyti bendrieji poveikio rodikliai: išmetamo į aplinkos orą SO_2 , NO_x , NH_3 , $KD_{2,5}$ ir NMLOJ kiekio pokytis; miestų, kuriuose metinė kietųjų dalelių KD_{10} koncentracija neviršija PSO rekomenduojamo lygio, dalis; priešlaikinių mirčių, priskiriamų ilgalaikiam $KD_{2,5}$ poveikiui, skaičius;
- Nacionaline šilumos ūkio plėtros 2015–2021 metų programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. kovo 18 d. nutarimu Nr. 284 „Dėl Nacionalinės šilumos ūkio plėtros 2015–2021 metų programos patvirtinimo“; programoje numatytas tikslas mažinti aplinkos taršą keičiant energijos balanso struktūrą, atnaujinant šilumos gamybos įrenginius;
- 2021–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos energetikos plėtros programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. gruodžio 8 d. nutarimu Nr. 1064 „Dėl 2021–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos energetikos plėtros programos patvirtinimo“. Programa siekiama įgyvendinti priemones, padėsiančias ne tik didinti bendrojo galutinio energijos vartojimo atsinaujinančių energijos išteklių dalį bei diegti taršos mažinimo priemones energetikos sektoriuje, tačiau taip pat didinti viešųjų pastatų energijos vartojimo efektyvumą ir energijos iš atsinaujinančių išteklių juose naudojimą bei energetinį efektyvumą įmonėse. Programoje nurodyti su oro taršos mažinimu susiję poveikio rodikliai: energetikos sektoriuje išmetamo į aplinkos orą SO_2 , $KD_{2,5}$ ir NMLOJ kiekio pokytis, palyginti su 2005 m. išmestu kiekiu;
- Lietuvos sveikatos 2014–2025 metų programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2014 m. birželio 26 d. nutarimu Nr. XII-964 „Dėl Lietuvos sveikatos 2014–2025 metų strategijos patvirtinimo“. Programoje numatytas uždavinys mažinti oro užterštumą;
- Nacionaline visuomenės sveikatos priežiūros 2016–2023 metų plėtros programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. gruodžio 9 d. nutarimu Nr. 1291 „Dėl Nacionalinės visuomenės sveikatos priežiūros 2016–2023 metų plėtros programos patvirtinimo“; programoje numatytas uždavinys kurti sveikatai palankią gyvenamąją aplinką tobulinant aplinkos oro kokybės valdymą ir priežiūrą; siūloma šį uždavinį įgyvendinti rengiant ir tobulinant oro taršos ir kokybės vertinimą ir valdymą reglamentuojančius teisės aktus, informuojant visuomenę apie oro taršos neigiamą poveikį sveikatai ir galimas prevencijos priemones;
- 2022–2030 m. plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo plėtros programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 66 „Dėl 2022–2030 m. plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo plėtros programos patvirtinimo“. Programa siekiama įgyvendinti sveikatos tausojimą ir stiprinimą skatinančias priemones, keičiant žmonių gyvenimo būdą, rizikingą elgseną, ugdant atsakingą požiūrį į sveikatą, užtikrinant būtiną visuomenės sveikatos paslaugų prieinamumą tikslinėms grupėms. Programoje

numatoma, kad įgyvendinamos pažangos priemonės sudarys prielaidas pailginti vidutinę ir sveiko gyvenimo trukmę, sumažinti prevencinėmis priemonėmis išvengiamą mirtingumą, sumažins našta tenkančią visai sveikatos priežiūros sistemai;

- Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programa, patvirtinta Europos Komisijos 2015 m. vasario 12 d. sprendimu Nr. C(2015)842 (su paskutiniu pakeitimu, patvirtintu Europos Komisijos 2018-06-12 sprendimu Nr. C(2018) 3841). Programoje nurodomos priemonės, taikytinos siekiant mažinti amoniako patekimą į orą; priemonės apima pašarų tiekimo ir gyvulių laikymo tvartuose technologijų diegimą;
- Nacionaline 2014–2020 metų gyvulininkystės sektoriaus plėtros programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. gruodžio 4 d. nutarimu Nr. 1162 „Dėl Nacionalinės 2014-2020 metų gyvulininkystės sektoriaus plėtros programos patvirtinimo“. Joje numatytas uždavinys skatinti technologinių procesų, susijusių su aplinkos apsauga, optimizavimą, tačiau nėra iškeltų su oro taršos mažinimu susijusių tikslų ir uždavinių;
- 2022–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos žemės ir maisto ūkio, kaimo plėtros bei žuvininkystės plėtros programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. vasario 23 d. nutarimu Nr. 148 „Dėl 2022–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos žemės ir maisto ūkio, kaimo plėtros bei žuvininkystės plėtros programos patvirtinimo“. Programa siekiama įgyvendinti priemones, padėsiančias ne tik pritaikyti aplinkos, klimato kaitos ir kitus valdymo įsipareigojimus bei inovatyvias, tausias technologijas žemės ūkio ir miškininkystės veikloje, tačiau taip pat nustatyti ir įdiegti į gamybą tvarios žemės ūkio gamybos ir perdirbimo principus, didinti produkcijos pridėtinę vertę remiant ekologiškų, sveikatai palankių ir kokybiškų maisto produktų gamybą bei vartojimą. Programoje nustatytas su oro taršos mažinimu susijęs poveikio rodiklis – dėl žemės ūkio veiklos išmetamo NH₃ kiekio pokytis;
- Nacionaline susisiekimo plėtros 2014-2022 metų programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. gruodžio 18 d. nutarimu Nr. 1253 „Dėl Nacionalinės susisiekimo plėtros 2014-2022 metų programos patvirtinimo“ (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. gruodžio 15 d. nutarimo Nr. 1443 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. gruodžio 18 d. nutarimu Nr. 1253 „Dėl Nacionalinės susisiekimo plėtros 2014-2022 metų programos patvirtinimo“ pakeitimo“ redakcija); nurodyta, kad prioritetas teikiamas programoje numatytoms priemonėms, atsižvelgiant į oro taršos mažinimo tikslus; tokioms priemonėms priskiriamos investicijos į mažai taršias transporto technologijas, energijos efektyvumo didinimas ir atsinaujinančių energijos išteklių panaudojimas, iškastinio kuro paklausą mažinančios priemonės infrastruktūros modernizavimas;
- 2022–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos susisiekimo plėtros programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. kovo 16 d. nutarimu Nr. 245 „Dėl 2022–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos susisiekimo plėtros programos patvirtinimo“. Programa siekiama įgyvendinti priemones, padėsiančias gerinti transporto junglumą šalies viduje ir su kitomis šalimis, gerinti skaitmeninį junglumą ir didinti susisiekimo infrastruktūros panaudojimo efektyvumą bei sektoriaus kuriamą vertę, taip pat didinti energijos iš atsinaujinančių energijos išteklių dalį ir alternatyviųjų degalų vartojimą transporto sektoriuje, skatinti darnų įvairiarūšį judumą ir mažinti transporto sukeltą aplinkos taršą. Programoje nustatytas su oro taršos mažinimu susijęs poveikio rodiklis – transporto sektoriuje išmetamo NO_x kiekio pokytis;
- Investicijų skatinimo ir pramonės plėtros 2014–2020 metų programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. rugsėjo 17 d. nutarimu Nr. 986 „Dėl Investicijų skatinimo ir

- pramonės plėtros 2014–2020 metų programos patvirtinimo“. Programoje numatyta skatinti pramonės įmones efektyviau naudoti žaliavas ir energiją, tai gali prisidėti prie oro taršos mažinimo;
- 2022–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijos ekonomikos transformacijos ir konkurencingumo plėtros programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. kovo 16 d. nutarimu Nr. 247 „Dėl 2022–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijos ekonomikos transformacijos ir konkurencingumo plėtros programos patvirtinimo“. Programa siekiama įgyvendinti priemones, skatinančias įmones skaitmenizuotis, pereiti link neutralios ekonomikos klimatui, taip pat priemones padėsiančias įgyvendinti misijomis grįstas mokslo ir inovacijų programas, sukurti nuoseklią inovacinės veiklos skatinimo sistemą, kt. Programoje nustatyti su oro taršos mažinimu susiję poveikio rodikliai – pramonės sektoriuje išmetamo NMLOJ, SO₂ kiekio pokytis;
 - 2022–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos aplinkos apsaugos ir klimato kaitos valdymo plėtros programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. kovo 30 d. nutarimu Nr. 318 „Dėl 2022–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos aplinkos apsaugos ir klimato kaitos valdymo plėtros patvirtinimo“. Programa siekiama įgyvendinti priemones, padėsiančias užtikrinti gerą aplinkos kokybę ir gamtos išteklių naudojimo darną, saugoti ir atkurti biologinę įvairovę, švelninti Lietuvos poveikį klimato kaitai ir didinti atsparumą jos poveikiui, mažinti susidarančių atliekų kiekį ir efektyviai jas tvarkyti, stiprinti neigiamo poveikio aplinkai prevenciją, aplinkos monitoringą ir aplinkos apsaugos kontrolę;
 - Valstybinio atliekų tvarkymo 2014–2020 metų planu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 12 d. nutarimu Nr. 519 „Dėl Valstybinio strateginio atliekų tvarkymo plano patvirtinimo“ (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. balandžio 16 d. nutarimo Nr. 366 „Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 12 d. nutarimu Nr. 519 „Dėl Valstybinio strateginio atliekų tvarkymo plano patvirtinimo“ pakeitimo“ redakcija); plane nurodoma, kad komunalinių atliekų deginimo įrenginiai gali turėti neigiamą poveikį oro kokybei didžiausiose šalies miestuose, taip pat pabrėžiamas tręšimo dumbļu pavojus dėl galimos taršos sunkiaisiais metalais;
 - Vandenių srities plėtros 2017–2023 metų programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. vasario 1 d. nutarimu Nr. 88 „Dėl Vandenių srities plėtros 2017–2023 metų programos patvirtinimo“. Programoje numatyti uždaviniai, netiesiogiai prisidėsiantys prie oro taršos mažinimo ir oro kokybės gerinimo, susiję su nuotekų surinkimo infrastruktūros tvarkymu ir individualių nuotekų taršos mažinimo.
 - Nacionaline aplinkos apsaugos strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2015 m. balandžio 16 d. nutarimu Nr. XII-1626 „Dėl Nacionalinės aplinkos apsaugos strategijos patvirtinimo“; nustatyti tikslai (skaitine išraiška) mažinti oro taršą SO₂, NO_x, NH₃, KD_{2,5} ir NMLOJ;
 - Nacionaline darnaus vystymosi strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. rugsėjo 11 d. nutarimu Nr. 1160 „Dėl Nacionalinės darnaus vystymosi strategijos patvirtinimo ir įgyvendinimo“ (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. rugsėjo 16 d. nutarimo Nr. 1247 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. rugsėjo 11 d. nutarimu Nr. 1160 „Dėl Nacionalinės darnaus vystymosi strategijos patvirtinimo ir įgyvendinimo“ pakeitimo“ redakcija); strategijoje nurodytas tikslas mažinti amoniako patekimą į aplinką, skatinant gyvulių mėšlo tvarkymo gerosios praktikos įgyvendinimą, organinių trąšų skleidimo gerosios praktikos įgyvendinimą; strategijoje yra išvardintos priemonės, kurios numato aplinkos oro taršos ir kokybės vertinimo ir valdymo tobulinimą rengiant ir keičiant reglamentuojančius teises aktus, aplinkos oro kokybės vertinimo

programos atnaujinimą, inovatyvių ir efektyvių technologijų diegimą, visuomeninio transporto plėtrą;

- Nacionaline energetinės nepriklausomybės strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. birželio 26 d. nutarimu Nr. XI-2133 „Dėl Nacionalinės energetinės nepriklausomybės strategijos patvirtinimo“; strategijoje nurodoma, kad efektyvus energijos vartojimas gerina aplinkos oro kokybę; siekiant sumažinti neigiamą energetikos sektoriaus įtaką aplinkos orui, numatyta darniai vystyti energetikos sektorių, vystyti atsinaujinančių energijos išteklių vartojimą atnaujinant daugiabučius ir viešuosius pastatus, skatinti energijos vartojimo efektyvumą pramonėje;
- Nacionaline atsinaujinančių energijos išteklių plėtros strategija, patvirtinta 2010 m. birželio 21 d. LR Vyriausybės nutarimu Nr.789 „Dėl Nacionalinės atsinaujinančių energijos išteklių plėtros strategijos patvirtinimo“; nėra tiesioginio tikslo ar uždavinio, susijusio su oro taršos mažinimu, tačiau dėmesys sutelkiamas į priemones, turinčias reikšmingą poveikį oro taršos sumažinimui, pavyzdžiui, mažinant iškastinio kuro vartojimą, didinant atsinaujinančių energijos išteklių naudojimą transporto sektoriuje;
- Lietuvos sveikatos 2014–2025 metų strategija, patvirtinta Seimo 2014 m. birželio 26 d. nutarimu Nr. XII-964 „Dėl Lietuvos sveikatos 2014–2025 metų strategijos patvirtinimo“. Joje nurodytas tikslas sukurti sveikatai palankią darbo ir gyvenamąją aplinką. Vienas iš uždavinių, numatytų tikslui pasiekti, yra mažinti aplinkos (oro, vandens ir dirvožemio) užterštumą, triukšmą;
- Nacionaline klimato kaitos valdymo politikos darbotvarke, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2021 m. birželio 30 d. nutarimu Nr. XIV-490 „Dėl Nacionalinės klimato kaitos valdymo politikos darbotvarkės patvirtinimo“. Darbotvarkės sėkmingas klimato kaitos švelninimo priemonių įgyvendinimas užtikrins švaresnę aplinką ir darys teigiamą poveikį žmonių sveikatai – stabilizavusis globaliai klimato sistamai, mažės klimato kaitos sukeliama ekstremalių reiškinių ir nuostolių, o dėl geresnės oro kokybės – mažės susirgimų ir mirčių. Darbotvarkėje nustatytų sektorių klimato kaitos švelninimo uždavinių įgyvendinimas prisidės prie oro taršos mažinimo ir oro kokybės gerinimo;
- Valstybės ilgalaikės raidos strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. lapkričio 12 d. nutarimu Nr. IX-1187 „Dėl Valstybės ilgalaikės raidos strategijos“; pažymimas reikšmingas energetikos ir transporto sektorių poveikis aplinkai ir žmonių sveikatai, taip pat rūgštėjimo ir eutrofikacijos procesai;
- Valstybės pažangos strategija „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. gegužės 15 d. nutarimu Nr. XI-2015 „Dėl Valstybės pažangos strategijos „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“ patvirtinimo“; strategijoje nurodomos bendro pobūdžio iniciatyvos, prisidėsiančios prie oro taršos mažinimo, tokios kaip aplinkai palankios verslo kultūros ugdymas, „žaliųjų“ viešųjų pirkimų skatinimas, „žaliųjų“ technologijų naudojimo skatinimas, aplinką tausojančias technologijų diegimas pramonės, energetikos ir transporto sektoriuose.

2.4 Keičiamo Plano alternatyvų aprašymas

Vienas iš kertinių SPAV principų yra planavimo dokumento sprendinių ar jų grupių alternatyvų nustatymas ir palyginimas. Planavimo dokumentų alternatyvų rūšys gali būti suskirstytos į kelias grupes:

- sprendinių kiekybės (masto, apimties) alternatyvos;

- technologinės sprendinių alternatyvos;
- planavimo dokumente numatomų sprendinių įgyvendinimo vietų (teritorijų) alternatyvos;
- planavimo dokumento sprendinių įgyvendinimo ir „nulinė“ (įgyvendinamas nepakeistas Planas) alternatyvos.

Kadangi keičiamas Planas yra valstybinio lygmens planavimo dokumentas, kuris nesiejamas su konkrečiais ūkinės veiklos projektais ar jų apimtimi, taip pat su konkrečia teritorija ar vieta (keičiamo Plano įgyvendinimo teritorija – visa Lietuvos teritorija), SPAV metu galimas tik planavimo dokumento įgyvendinimo ir „nulinės“ alternatyvos palyginimas.

Keičiamame Plane analizuojami du scenarijai: 1) kaip keistųsi oro tarša neįgyvendinus papildomų siūlomų priemonių, t. y. kokia būtų oro tarša nekintant esamai situacijai (esamų priemonių scenarijus); 2) kaip keistųsi oro tarša įgyvendinus keičiamame Plane siūlomas papildomas priemones. Dėl šios priežasties tikslinga analizuoti dvi alternatyvas: 1) „nulinę“ alternatyvą, kuri apibūdintų situaciją, jei keičiamas Planas nebūtų įgyvendinamas (kitais tariant, būtų įgyvendinamas nepakeistas Planas); 2) I alternatyvą, kuri apibūdintų padėtį įgyvendinus keičiamame Plane siūlomas papildomas priemones.

„Nulinė“ alternatyva. Oro taršos mažinimo siekiama įgyvendinant Plane išdėstytas priemones. Priemonės suformuotos atsižvelgiant į labiausiai prie oro taršos didinimo prisidedančių sektorių veiklą ir galimybes mažinti dėl šių sektorių veiklos išmetamą teršalų kiekį, pavyzdžiui, didžiausią įtaką išmetamam NO_x kiekiui daro transporto sektorius, ypač dyzeliniu kuru varomos transporto priemonės, todėl formuojant priemones dėmesys sutelktas į tokių priemonių paklausos mažinimą; didžiausią įtaką išmetamam SO₂ kiekiui daro naftos perdirbimo sektorius, todėl didžiausias dėmesys sutelktas į šiame sektoriuje taikytinas priemones; didžiausią įtaką išmetamam NH₃ kiekiui daro gyvulininkystės sektorius, todėl formuojant priemones dėmesys sutelktas į gyvulininkystėje galimas taikyti švaresnes technologijas, mažinančias neigiamą gyvulių ūkių poveikį aplinkos orui; didžiausią įtaką išmetamam NMLOJ kiekiui daro naftos perdirbimo ir paskirstymo sektorius ir tirpiklių vartojimas, todėl formuojant priemones dėmesys sutelktas į NMLOJ išsiskyrimo vietų aptikimą ir tirpiklių vartojimo paklausos mažinimą; didžiausią įtaką išmetamam KD_{2,5} kiekiui daro namų ūkių šilumos gamyba, todėl formuojant priemones dėmesys sutelktas į šilumos gamybos įrenginių atnaujinimą ir taršaus kuro vartojimo paklausos mažinimą. Plane priemonės sugrupuotos pagal tikslus ir tikslams pasiekti iškeltus uždavinius. Be tiesioginio poveikio priemonių, kuriomis tiesiogiai veikiamas taršos šaltinis, Plane nustatytos netiesioginio poveikio priemonės, skirtos modernizuoti aplinkos oro taršos atskaitomybės ir monitoringo sistemas.

Tačiau Plane nustatytų priemonių įgyvendinimo poveikio ilgalaikių oro taršos mažinimo tikslų įgyvendinimui nepakaks. Atlikus nacionalinės išmetamų į aplinkos orą teršalų kiekio ir prognozių² duomenų analizę, nustatyta, kad įgyvendinus esamas priemones nebus pasiekti Direktyvoje (ES) 2016/2284 Lietuvai nustatytų išmetamų į aplinkos orą NO_x, NMLOJ ir NH₃ kiekio sumažinimo 2020 m. tikslai (taikytini nuo 2020 m. iki 2029 m.) ir 2030 m. tikslai (taikytini 2030 m. ir vėliau); taip pat Nacionaliniame pažangos plane³ nustatyti išmetamo į aplinkos orą KD_{2,5} kiekio sumažinimo 2030 m. tikslai (taikytini 2030 m. ir vėliau). Nekeičiant Plano būtų nepasiekti oro taršos mažinimo tikslai, oro kokybė pagerėtų nepakankamai.

I alternatyva. Atlikus nacionalinės išmetamų į aplinkos orą teršalų kiekio apskaitos ir prognozių² duomenų analizę, nustatyta, koks yra įvairių sektorių poveikis oro taršai ir kokiuose sektoriuose turėtų būti taikomos

² Nuolat vykdomos Aplinkos apsaugos agentūros ir Europos Komisijai ir Europos aplinkos agentūrai nustatyta tvarka pateikti 2021 m. Nacionalinės išmetamų į aplinkos orą teršalų kiekio apskaitos 2005-2019 m. ir prognozių duomenys.

<https://www.ceip.at/status-of-reporting-and-review-results/2021-submission>

³ 2021–2030 metų nacionalinis pažangos planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugsėjo 9 d. nutarimu Nr. 998 „Dėl 2021–2030 metų nacionalinio pažangos plano patvirtinimo“.

papildomos priemonės siekiant įgyvendinti Lietuvai Direktyvoje (ES) 2016/2284 ir Nacionaliniame pažangos plane nustatytus oro taršos mažinimo tikslus. Keičiamame Plane pasiūlytos papildomos tikslingos priemonės, kurių įgyvendinimas prisidės prie oro taršos mažinimo tikslų įgyvendinimo ir turės teigiamą poveikį oro kokybei. Papildomos priemonės suformuotos atsižvelgiant į labiausiai prie oro taršos didinimo prisidedančių sektorių veiklą ir galimybes mažinti dėl šių sektorių veiklos išmetamą teršalų kiekį, pavyzdžiui, didžiausią įtaką išmetamo NO_x kiekiui daro transporto sektorius, ypač dyzeliniu kuru varomos transporto priemonės, todėl formuojant papildomas priemones dėmesys sutelktas į tokių priemonių paklausos mažinimą – elektromobilių naudojimo skatinimą; privačios ir viešosios elektromobilių įkrovimo infrastruktūros plėtrą; alternatyviųjų degalų (suslėgtų gamtinių dujų ir vandenilio) infrastruktūros sukūrimą/plėtrą; visuomeninio transporto prieinamumo ir naudojimosi juo didinimą; netaršių sunkiųjų transporto priemonių įsigijimo skatinimą; paskatų naudoti kombinuotą krovinį transportą įvedimą; transporto parko atnaujinimą, taikant žaliuosius pirkimus; taršių kelių transporto priemonių įsigijimą ribojantį teisinį reglamentavimą; socialinę sklaidą ir visuomenės informavimą skatinant mažinti iškastinio kuro vartojimą transporto sektoriuje; darnaus judumo mieste planų įgyvendinimą. Didžiausią įtaką išmetamam NH₃ kiekiui daro žemės ūkio sektorius, todėl formuojant papildomas priemones dėmesys sutelktas į palankių aplinkai ūkininkavimo metodų rėmimą; ekologinio ūkininkavimo plėtrą ir skatinimą; subalansuotą organinių ir mineralinių trąšų naudojimą; neorganinių (azoto) trąšų naudojimo reglamentavimą. Didžiausią įtaką išmetamam NMLOJ kiekiui daro naftos perdurbimo ir paskirstymo sektorius, organinių tirpiklių vartojimas, todėl formuojant papildomas priemones dėmesys sutelktas į NMLOJ sumažinimui skirtų gamybos modernizavimo priemonių įgyvendinimą naftos perdurbimo pramonėje; organinius tirpiklius naudojančių įrenginių taršos apmokestinimą. Didžiausią įtaką išmetamam KD_{2,5} kiekiui daro šilumos gamyba, todėl formuojant papildomas priemones dėmesys sutelktas į kietojo kuro deginimo ribojimą centralizuoto šilumos tiekimo (CŠT) teritorijoje; mokestinių lengvatų mažinimą iškastiniam kurui ir nuoseklių akcizų tarifų didinimą gazoliams, akmens angliai, koksui, lignitui, akcizo nustatymą durpėms; energijos vartojimo efektyvumo didinimą ir atsinaujinančių energijos išteklių diegimo skatinimą pramonės mažose ir vidutinėse įmonėse (MVJ). Siekiant toliau mažinti taršą SO₂ formuojant papildomas priemones dėmesys sutelktas į naujų/pakeistų ES teisės aktų (įskaitant geriausius prieinamus gamybos būdus (GPGB)), reglamentuojančių išmetamųjų teršalų ribines vertes, įgyvendinimą; kietąjį kurą deginančių įrenginių ir kietojo kuro kokybės rinkos priežiūros stiprinimą; mažų kurą deginančių įrenginių išmetamųjų teršalų ribinių verčių suderinimą su ekologinio projektavimo reikalavimais; individualių namų renovaciją; viešųjų centrinės valdžios ir savivaldybių pastatų atnaujinimą (modernizavimą). Daugumos priemonių įgyvendinimas turės teigiamą įtaką oro taršos sumažinimui ne vienu, o keliais teršalais. Be tiesioginio poveikio priemonių, kuriomis tiesiogiai veikiamas taršos šaltinis, keičiamame Plane siūloma taip pat netiesioginio poveikio papildoma priemonė – visuomenės informuotumo apie aplinkos oro užterštumo neigiamą poveikį visuomenės sveikatai didinimas. Keičiamame Plane pasiūlytos papildomos priemonės sugrupuotos pagal tikslams pasiekti išskeltus uždavinius.

„Nulinės“ alternatyvos ir I alternatyvos palyginimas atliktas atsižvelgiant į kiekvieną Plane iškeltą tikslą, o palyginimo rezultatai pateikiami 1 lentelėje.

1 lentelė. „Nulinės“ alternatyvos ir I alternatyvos lyginamoji analizė

Plano tikslai	„Nulinė“ alternatyva (Poveikis aplinkai, jei būtų įgyvendinamas nepakeistas Planas)	I alternatyva (Poveikis aplinkai, jei būtų įgyvendinamas pakeistas Planas)
1. Sumažinti taršą SO ₂ , NO _x , NH ₃ , KD _{2,5} ir NMLOJ, didžiausią dėmesį skiriant taršos	1. Prognozuojama, kad įgyvendinant nepakeistą Planą, į aplinkos orą išmestas SO ₂ kiekis 2020 m. sumažės 59,2 proc., o 2030 m. – 61 proc. (palyginus su 2005 m.). Tai rodo, jog Direktyvoje (ES) 2016/2284 Lietuvai nustatyti	1. Keičiamame Plane pasiūlytos papildomos priemonės prisidės prie didesnio į aplinkos orą išmetamo SO ₂ kiekio sumažinimo. Sumažėjusi oro tarša teigiamai veiks oro kokybę, žmonių

mažinimui iš pagrindinių teršėjų.

SO₂ išmetamo kiekio sumažinimo tikslai (2020 m. – 55 proc., 2030 m. – 60 proc.) būtų pasiekti. Tokia situacija galėtų teigiamai veikti įvairius aplinkos elementus, pavyzdžiui, pagerėtų aplinkos oro kokybė, žmonių sveikata, natūralių buveinių ir biologinės įvairovės būklė, paviršinio vandens kokybė.

sveikatą, natūralias buveines ir biologinę įvairovę bei kitus aplinkos komponentus.

2. Prognozuojama, kad įgyvendinant nepakeistą 2. Planą, į aplinkos orą išmestas NO_x kiekis 2020 m. sumažės vos 23,4 proc., o 2030 m. – 33,3 proc. (palyginus su 2005 m.), kai tuo tarpu Direktyva (ES) 2016/2284 Lietuvai nustatytas tikslas sumažinti NO_x kiekį 2020 m. (taikytina 2020–2029 m.) – 48 proc., o 2030 m. (taikytina nuo 2030 m.) – 51 proc. Tokia situacija galėtų neigiamai veikti įvairius aplinkos elementus, pavyzdžiui, neigiamai paveikti žmonių sveikatą, sukelti kvėpavimo takų ligas, taip pat natūralias buveines ir biologinę įvairovę, dirvožemį, paviršinius vandenius dėl rūgščių kritulių ir jų sukeliama rūgštėjimo.
 3. Prognozuojama, kad įgyvendinant nepakeistą 3. Planą, į aplinkos orą išmestas NMLOJ kiekis 2020 m. sumažės tik 20,6 proc., o 2030 m. – 28,8 proc. (palyginus su 2005 m.). Tai rodo, jog Direktyvoje (ES) 2016/2284 Lietuvai nustatytas išmesto NMLOJ kiekio sumažinimo 32 proc. tikslas 2020 m. ir sumažinimo 47 proc. tikslas 2030 m. nebūtų pasiekti. Tarša NMLOJ neigiamai veikia žmonių sveikatą, kadangi didina sergamumą vėžiu, taip pat neigiamai veikia gyvūniją dėl kancerogenų, mutagenų ir toksiško reprodukcijai. Dėl NMLOJ ir NO_x susidarantis ozonas neigiamai veikia tiek žmonių sveikatą, tiek augalus, gali daryti neigiamą poveikį jų genotipui ir vykstantiems gyvybiniams procesams, pavyzdžiui, fotosintezei, augimui ir pan. Dėl ozono poveikio sulėtėja augalų augimas, augalai pasidengia dėmėmis, mažėja sausos ir žalios biomasės kiekis, tai turi neigiamą poveikį ne tik augalams, bet ir dirvožemiui bei gyvūnijai.
 4. Prognozuojama, kad įgyvendinant nepakeistą 4. Planą, į aplinkos orą išmestas NH₃ kiekis gali
- įgyvendinus pakeistą Planą sumažėtų oro tarša NO_x (būtų pasiekti Direktyvoje (ES) 2016/2284 Lietuvai nustatyti išmetamo NO_x kiekio sumažinimo tikslai), todėl vertinama, kad pakeisto Plano įgyvendinimas turėtų pakankamą teigiamą poveikį aplinkos komponentams, pavyzdžiui, gerinti oro kokybę, žmonių sveikatą (mažėtų kvėpavimo takų ligomis sergančių žmonių skaičius), būtų apribotas dirvožemio ir paviršinių vandenų rūgštėjimas. Siūlomos papildomos priemonės apima ekonomines paskatas, reguliacines ir informavimo priemones, kitos priemonės nereikalauja konkrečių ūkio projektų, kurie gali daryti neigiamos įtakos aplinkos komponentams, įgyvendinimo, todėl pakeisto Plano įgyvendinimas nedarys neigiamo poveikio aplinkai, o prisidės prie aplinkos komponentų išsaugojimo ar gerinimo.
- įgyvendinus pakeistą Planą, būtų sumažinta oro tarša NMLOJ (pasiekti Direktyvoje (ES) 2016/2284 Lietuvai nustatyti išmetamo NMLOJ kiekio sumažinimo tikslai). Todėl vertinama, kad pakeistame Plane pasiūlytų papildomų priemonių įgyvendinimas turės pakankamai teigiamą poveikį aplinkos komponentams. Išmesto NMLOJ kiekio sumažėjimas teigiamai veiks įvairius aplinkos komponentus, tarp kurių ypatingai svarbi žmonių sveikata, natūralios buveinės ir biologinė įvairovė.
- įgyvendinus pakeistą Planą, sumažėtų oro tarša NH₃ (būtų pasiekti Direktyvoje (ES) 2016/2284 Lietuvai nustatyti

padidėti, palyginus su 2019 m., todėl Direktyvoje (ES) 2016/2284 Lietuvai nustatyti NH₃ išmetamo kiekio sumažinimo tikslai (-10 proc., palyginus su 2005 m. išmestu kiekiu) nebūtų pasiekti. Tarša NH₃ neigiamai veikia dirvožemį, paviršinius ir požeminius vandenį, sukeldamas deguonies vandenyje mažėjimą ir vandens gyvūnų nykimą, taip pat sukeldamas grėsmę žmonių ir gyvūnų sveikatai, NH₃ patekimas į vandens sistemas gali sukelti eutrofikaciją, t. y. ekosistemų kitimą.

išmetamo NH₃ kiekio sumažinimo tikslai). Kadangi pakeistame Plane pasiūlytos priemonės riboja teršalų patekimą į aplinką, tikėtinas teigiamas poveikis aplinkos komponentams. Pakeistame Plane pasiūlytos papildomos priemonės nenumato konkrečių ūkio projektų įgyvendinimo, tačiau numato ekonomines paskatas ir būtinus teisės aktų pakeitimus, todėl jos gali būti vertinamos kaip gerinančios aplinkos būklę sumažinant neigiamą poveikį dirvožemiui ir vandenų sistemoms, tai taip pat teigiamai paveikiant žmonių sveikatą, aplinkos orą, kraštovaizdį.

5. Prognozuojama, kad įgyvendinant nepakeistą Planą, į aplinkos orą išmestas KD_{2,5} kiekis 2020 m. sumažės 36 proc., o 2030 m. – 42 proc., todėl Direktyvoje (ES) 2016/2284 Lietuvai nustatyti KD_{2,5} išmetamo kiekio sumažinimo tikslai būtų pasiekti, tačiau Nacionaliniame pažangos plane nustatytam 2030 m. tikslui (– 45 proc.) įgyvendinti reikėtų daugiau pastangų. Tarša KD_{2,5} neigiamai veikia žmonių sveikatą, sukeldamas plaučių ligas, apsinuodijimus, kraujotakos ligas, taip pat gyvūnų sveikatą, gali veikti klimato veiksnius, tokius kaip debesuotumas, šviesos sklaida ir sugertis ir pan.

5. Įgyvendinus pakeistą Planą, sumažėtų oro tarša KD_{2,5} (būtų pasiekti Direktyvoje (ES) 2016/2284 Lietuvai ir Nacionaliniame pažangos plane nustatyti išmetamo NH₃ kiekio sumažinimo tikslai). Keičiamame Plane pasiūlytos papildomos priemonės tikėtina, darys tik teigiamą poveikį aplinkai, prisidedamos prie aplinkos taršos KD_{2,5} mažinimo ir išvengiant neigiamo poveikio žmonių sveikatai, klimato veiksniams.

<p>2. Apriboti taršą sunkiaisiais metalais ir patvariaisiais organiniais teršalais, siekiant neviršyti ataskaitiniais 1990 m. išmesto kiekvieno jų kiekio, didžiausią dėmesį skiriant taršos mažinimui iš pagrindinių teršėjų.</p>	<p>1. Įgyvendinant nepakeistą Planą tikėtina nebus viršyti nustatyti sunkiųjų metalų išmetami kiekiai. Sunkieji metalai daro neigiamą poveikį daugumai aplinkos komponentų; neigiamai veikia dirvožemį, vandenį, žmonių ir gyvūnų sveikatą, sukeldami organų pakitimus ir sunkias ligas, sukelia genetinius ir biocheminius pokyčius augalų medžiagų apykaitoje.</p> <p>2. Įgyvendinant nepakeistą Planą tikėtina nebus viršyti nustatyti išmestų patvariųjų organinių teršalų kiekiai. Patvarieji organiniai teršalai neigiamai veikia žmonių sveikatą, natūralias buveines ir biologinę įvairovę, kadangi kaupiasi žmonių organizme, pažeisdamos reprodukcinę, imuninę bei endokrininę</p>	<p>1. Įgyvendinus pakeistą Planą ir sumažinus išmestą sunkiųjų metalų kiekį į aplinkos orą būtų sumažintas neigiamas jų poveikis aplinkos komponentams. Keičiamas Planas neapima atskirų priemonių, skirtų sunkiųjų metalų išmestam kiekiui mažinti, tačiau kitos pasiūlytos priemonės, prisideda prie antrojo tikslo įgyvendinimo, kadangi sunkieji metalai yra išmetami į aplinkos orą vykdant įvairias veiklas, pavyzdžiui, deginant kurą, vartojant tirpiklius ir pan. Dėl šios priežasties, kitų teršalų mažinimui nustatytos priemonės prisidės prie sunkiųjų metalų neigiamo poveikio aplinkos komponentams mažinimo.</p> <p>2. Įgyvendinus pakeistą Planą, sumažėtų tarša patvariaisiais organiniais teršalais, todėl jų neigiamas poveikis aplinkos komponentams nedidės, o išmetamam kiekiui sumažėjus – mažės taip pat neigiamas poveikis aplinkos komponentams. Keičiamas Planas</p>
--	--	--

	sistemas, skatindamos vėžinius susirgimus. Patvarieji organiniai teršalai taip pat gali prasiskverbti į požeminį vandenį ir užteršti dirvožemį.	neapima priemonių, tiesiogiai skirtų patvariųjų organinių teršalų išmestam kiekiui mažinti, tačiau kitos pasiūlytos priemonės prisideda prie antrojo tikslo įgyvendinimo.
3. Modernizuoti aplinkos oro taršos atskaitomybės ir monitoringo sistemas, didinant jų rezultatų prieinamumą visoms suinteresuotoms šalims.	Reikšmingų tikslo įgyvendinimo pasekmių vertinamiems aplinkos komponentams neprognozuojama.	

Palyginus „nulinę“ alternatyvą ir I alternatyvą, konstatuotina, kad I alternatyva nedarys neigiamo poveikio aplinkos komponentams, o prisidės prie aplinkos komponentų būklės išlaikymo ir gerinimo (tikėtina pagerėtų aplinkos oro kokybė, žmonių sveikata, natūralių buveinių ir biologinės įvairovės būklė, paviršinio vandens kokybė). Tuo metu „nulinė“ alternatyva tikėtina neturės pakankamo teigiamo poveikio įvairiems aplinkos komponentams, ypač oro kokybei, žmonių sveikatai ir natūralioms buveinėms, biologinei įvairovei, dėl prognozuojamo nepakankamai sumažinto išmestų teršalų kiekio (t. y. nebūtų pasiekti Direktyvoje (ES) 2016/2284 Lietuvai nustatyti NO_x , NMLOJ, NH_3 išmetamo kiekio sumažinimo 2020 m. ir 2030 m. tikslai; Nacionaliniame pažangos plane nustatyti $\text{KD}_{2,5}$ išmetamo kiekio sumažinimo 2030 m. tikslai); ar netgi tikėtina darytų neigiamą poveikį (prognozuojamo NH_3 išmesti didesnio kiekio atveju).

3 Informacija apie numatomą keičiamo Plano įgyvendinimo vietą

Keičiamas Planas apima visą Lietuvos teritoriją.

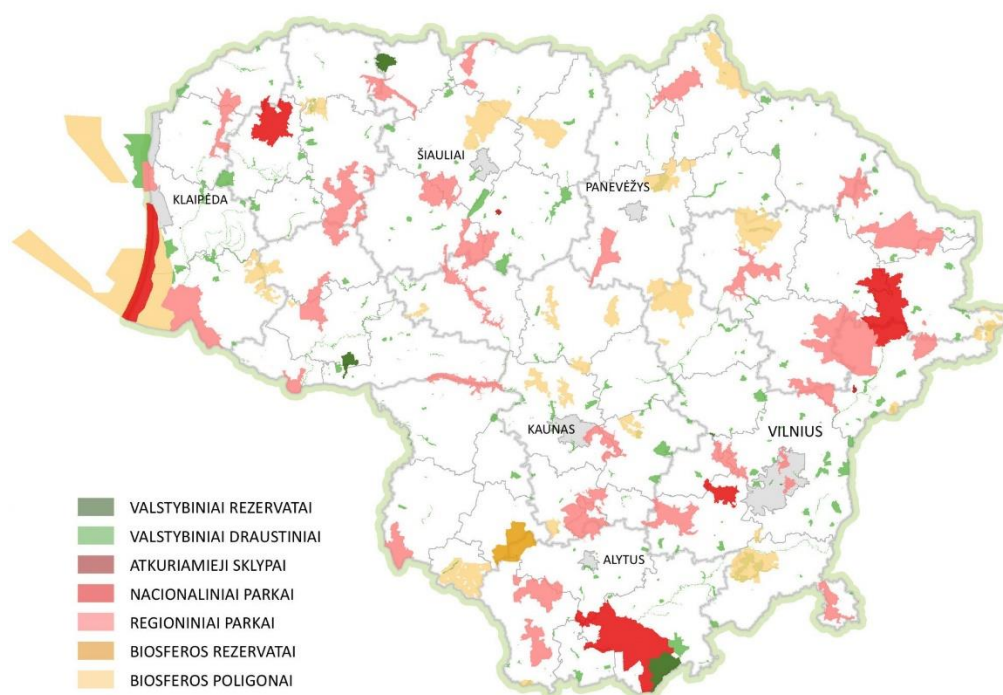
3.1 Informacija apie numatomas alternatyvias plano įgyvendinimo vietas

Alternatyvių keičiamo Plano įgyvendinimo vietų nenumatoma.

3.2 Informacija apie kiekvieną numatomą keičiamo Plano įgyvendinimo vietą

3.2.1 Teritorijos apsaugos statusas

Lietuvoje yra 44 rezervatai, 1018 draustinių, 68 kompleksinės saugomos teritorijos, 3 atkuriamosios apsaugos prioriteto teritorijos, 117 ekologinės apsaugos prioriteto teritorijos (2022 m. sausio 25 d. duomenimis). Nacionaliniai parkai sudaro 12,4 proc., regioniniai parkai – 38,7 proc., valstybiniai draustiniai – 12,5 proc., savivaldybių draustiniai – 1,1 proc., valstybiniai rezervatai – 1,7 proc., biosferos stebėsenos (monitoringo) teritorijos biosferos rezervatai ir poligonai – 22 proc., „NATURA 200“ teritorijos – 11,5 proc. saugomų teritorijų ploto. Saugomų teritorijų išdėstymas Lietuvos teritorijoje parodytas 1 paveiksle.

1 pav. Saugomos teritorijos

(Šaltinis: Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos 2022-01-25 duomenys⁴)

2 lentelė. Saugomų teritorijų pasiskirstymas pagal tipus

Kategorija	Skaičius	% nuo šalies teritorijos ploto	Tarptautinės svarbos saugomos teritorijos
KONSERVACINĖS APSAUGOS PRIORITETO TERITORIJOS			
REZERVATAI	44		
VALSTYBINIAI	5	0.30	
Gamtiniai	3		
Čepkelių			R
Kamanų			R
Viešvilės			R
Kultūriniai	2		
Kernavės			U
Vilniaus pilių			U
REZERVATAI, ESANTYS VALSTYBINIUOSE PARKUOSE IR BIOSFEROS REZERVATUOSE	38		
Gamtiniai	36		
Kultūriniai	2		
REZERVATINĖS APYRUBĖS	1	0.002	
Dubravos			
DRAUSTINIAI	1018		
Valstybiniai	402	2.23	
<i>Gamtiniai</i>	353		
geologiniai	10		
geomorfologiniai	40		
hidrografiniai	34		
pedologiniai	11		
botaniniai	35		
zoologiniai	28		
botaniniai-zoologiniai	31		
genetiniai	112		
telmologiniai	51		
talasologiniai ²	1		
<i>Kultūriniai</i>	0		
<i>Kompleksiniai</i>	49		
kraštovaizdžio	49		
Savivaldybės	112	0.19	
<i>Gamtiniai</i>	91		

⁴ <https://vstt.lrv.lt/lt/saugomu-teritoriju-sistema/saugomu-teritoriju-statistika>

geologiniai	0		
geomorfologiniai	4		
hidrografiniai	3		
pedologiniai	0		
botaniniai	33		
zoologiniai	26		
botaniniai-zoologiniai	23		
genetiniai	0		
telmologiniai	2		
talasologiniai	0		
<i>Kultūriniai</i>	1		
urbanistiniai/architektūriniai	1		
<i>Kompleksiniai</i>	20		
kraštovaizdžio	20		
Draustiniai, esantys valstybiniuose parkuose ar biosferos stebėsenos (monitoringo) teritorijose	504		
<i>Gamtiniai</i>	291		
geologiniai	3		
geomorfologiniai	66		
hidrografiniai	68		
pedologiniai	1		
botaniniai	35		
zoologiniai	7		
botaniniai-zoologiniai	49		
genetiniai	6		
telmologiniai	54		
talasologiniai	2		
<i>Kultūriniai</i>	65		
archeologiniai	10		
istoriniai	5		
etnokultūriniai	12		
urbanistiniai/architektūriniai	38		
<i>Kompleksiniai</i>	148		
kraštovaizdžio	148		
PAVELDO OBJEKTAI	915	0.00	
<i>Valstybiniai</i>	683		
Gamtos paminklai	156		
<i>Savivaldybės</i>	232		
ATKURIAMOSIOS APSAUGOS PRIORITETO TERITORIJOS	3	0.01	
EKOLOGINĖS APSAUGOS PRIORITETO TERITORIJOS	117		
valstybinių rezervatų buferinės apsaugos zonos	5		
valstybinių parkų buferinės apsaugos zonos	101		

valstybinių draustinių buferinės apsaugos zonos	3		
savivaldybės draustinių buferinės apsaugos zonos	6		
paveldo objektų buferinės apsaugos zonos	2		
KOMPLEKSINĖS SAUGOMOS TERITORIJOS	68		
<i>Nacionaliniai parkai</i>	5	2.21	
Aukštaitijos			
Dzūkijos			
Kuršių nerijos			U, H
Trakų istorinis			
Žemaitijos			
<i>Regioniniai parkai</i>	30	6.88	
Anykščių, Asvejos, Aukštadvario, Biržų, Dieveniškių istorinis, Dubysos, Gražutės, Kauno marių, Krekenavos, Kurtuvėnų, Labanoro, Metelių, Nemuno kilpų, Neries, Pagramančio, Panemunių, Pavilnių, Rambyno, Salantų, Sartų, Sirvėtos, Tytuvėnų, Varnių, Veisiejų, Ventos, Verkių, Vištyčio, Žagarės			
Nemuno deltos			R, H
Pajūrio			H
Biosferos stebėsenos (monitoringo) teritorijos	33	3.91	
<i>Biosferos rezervatai</i>	1		
Žuvinto			U, R
<i>Biosferos poligonai</i>	32		
„NATURA 2000“ TERITORIJOS		2.04	
<i>Paukščių apsaugai svarbios teritorijos</i>	85		
<i>Buveinių apsaugai svarbios teritorijos</i>	550		
IŠ VISO		17.76	
PASTABOS:			
U – saugomos teritorijos įtrauktos į UNESCO pasaulio paveldo sąrašą.			
R – tarptautinės svarbos pelkės (Ramsaro konvencija).			
H – teritorijos priklausančios Baltijos jūros apsaugos sistemai (HELCOM konvencija).			

(Šaltinis: Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos 2022-01-25 duomenys⁵)

3.2.2 Saugomos gyvūnų ar augalų rūšys, natūralios buveinės, saugotinos gamtinės ar kultūros vertybės

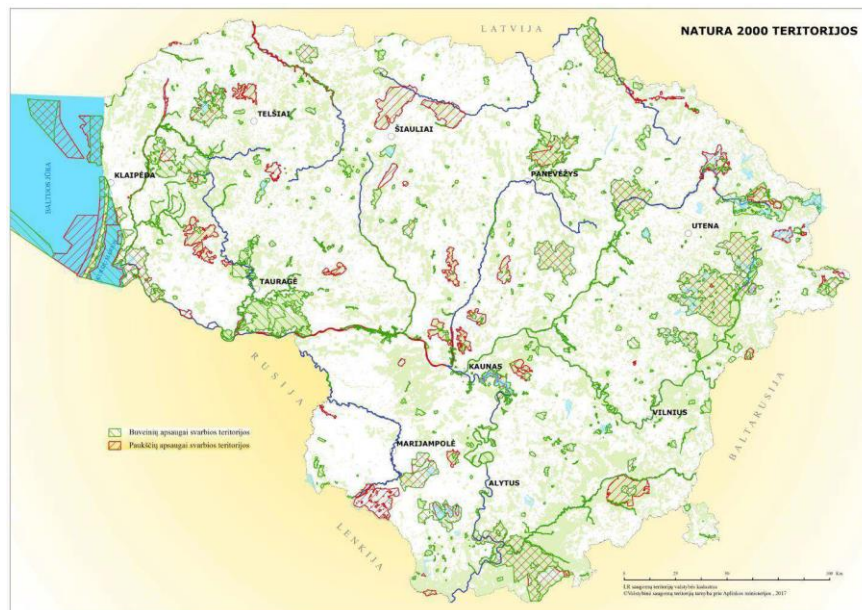
„Natura 2000“ tinklas

Europos ekologinis tinklas „Natura 2000“ – tai bendras Europos Bendrijos saugomų teritorijų tinklas. Šis tinklas apima teritorijas, įtrauktas į Vyriausybės patvirtintus buveinių ir paukščių apsaugai svarbių teritorijų sąrašus, taip pat teritorijų, įtrauktų į Vyriausybės įgaliotos institucijos tvirtinamą vietovių, atitinkančių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, sąrašą. Ekologinis tinklas „Natura 2000“ sudarytas įgyvendinant Europos Sąjungos (ES) direktyvų – 2009 m. lapkričio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos

⁵ <https://vstt.lrv.lt/lt/saugomu-teritoriju-sistema/saugomu-teritoriju-statistika>

direktyvos 2009/147/EB dėl laukinių paukščių apsaugos⁶ (toliau – Paukščių direktyva) ir 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyvą 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos⁷ (toliau – Buveinių direktyva) – reikalavimus ir yra skirtas išsaugoti, palaikyti ir prireikus atkurti iki tinkamos apsaugos būklės natūralius buveinių tipus ir gyvūnų bei augalų rūšis jų natūraliame paplitimo areale. Įgyvendinant „NATURA 2000“ teritorijų tinklą Lietuvoje, šiuo metu (2022-01-26 duomenimis⁸) jau įsteigta: 85 teritorijos, svarbios paukščių apsaugai pagal Paukščių direktyvą; 550 teritorijos, svarbios buveinių apsaugai, pagal Buveinių direktyvą. Lietuvoje „Natura 2000“ teritorijos sudaro 13 proc. šalies teritorijos (be jūrinių teritorijų), beveik 72 proc. persidengia su nacionalinėmis šalies saugomomis teritorijomis. „Natura 2000“ teritorijos pavaizduotos⁹ 2 paveiksle.

2 pav. „Natura 2000“ tinklo teritorijos

Valstybės ir savivaldybių saugomi gamtos paveldo objektai

Pagal Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų valstybės kadastro duomenis 2020 m. liepos mėn. 1 d. Lietuvoje buvo 683 valstybės saugomi gamtos paveldo objektai (156 iš jų paskelbti gamtos paminklais) ir 232 savivaldybių saugomų gamtos paveldo objektų (žr. 3 lentelę).

3 lentelė. Gamtos paveldo objektai ir gamtos paminklai

	Valstybės saugomi gamtos paveldo objektai	Iš jų gamtos paminklai	Savivaldybių saugomi gamtos paveldo objektai
Geologiniai (akmenys, atodangos, įgriuvos)	177	71	47
Geomorfologiniai (daubos, griovos, gūbriai, kopos, ozai ir kitos reljefo formos)	37	29	3
Hidrogeologiniai (šaltiniai, versmės)	43	19	2
Hidrografiniai (ežerai, pusiasaliai, ragai, rėvos, salos)	23	12	1

⁶ Kuri pakeitė 1979 m. balandžio 2 d. Tarybos direktyvą 79/409/EEB dėl laukinių paukščių apsaugos.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX%3A02009L0147-20190626>

⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX%3A01992L0043-20130701&qid=1648540761294>

⁸ <https://vstt.lrv.lt/lt/saugomu-teritoriju-sistema/natura-2000>

⁹ https://biomon.lt/maps/index.php/view/map/?repository=apsaugtikslwfs&project=apsaugos_tikslai_wfs

Botaniniai (medžiai, jų grupės, augavietės, dendrologinę vertę turintys parkai)	402	25	178
Zoologiniai (saugomų gyvūnų rūšių radavietės, gyvūnų kolonijos)	1	-	1
Iš viso:	683	156	232

(Duomenų šaltinis: Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos¹⁰)

Kultūros paveldo objektai

Lietuvos valstybės Kultūros vertybių registre¹¹ (2022-04-07 duomenimis) įregistruotos 26 008 nekilnojamojo kultūros paveldo objektai ir apie 8 574 kilnojamojo kultūros vertybių. Šis registras nuolat tikslinamas ir pildomas naujais objektais.

Nekilnojamosios kultūros vertybes (pagal tipus) sudaro 13 211 pavieniai objektai, 8 977 į kompleksus įeinantys objektai, 2 299 kompleksai, 162 kultūros paveldo vietovės. Pagal potipius suskirstyti į statinius (8 572), vietas (8 789) ir kitus nekilnojamus daiktus (4049). Pagal reikšmingumo lygmenį iš visų kultūros paveldo objektų išskiriami 5 497 objektai, priskiriami nacionalinio reikšmingumo lygmeniui. Pagal statusą iš visų kultūros paveldo objektų išskiriami 2 333 kultūros paminklai ir 8 186 valstybės saugomi kultūros paveldo objektai.

Didžiausią Lietuvos nekilnojamojo paveldo dalį sudaro archeologijos, urbanistikos ir architektūros vertybės. Dažnai tam pačiam objektui priskiriami keli vertingųjų savybių pobūdžiai. Archeologijos ir mitologijos paveldo objektai pasižymi didele įvairove: tai piliakalniai, senoviniai pylimai ir gynybiniai įtvirtinimai, statinių griuvėsiai ir liekanos, religinio kulto vietos ir kt. Urbanistinės vertybės – istoriniai senamiesčiai ir miesteliai, istorinės miestų dalys, senieji kaimai ir panašios vietos bei vietovės. Architektūriniai objektai – statiniai, jų dalys, priklausiniai, statinių kompleksai ir ansambliai. Istorinio pobūdžio objektai – istoriniais-reikšmingais pripažinti objektai ar vietovės, susiję su svarbiais visuomenės, kultūros ir valstybės istorijos įvykiais ar asmenybėmis arba išgarsinti literatūros ar kitų meno kūrinių.

3.2.3 Teritorijos aplinkos kokybės normų viršijimas

Keičiamas Planas numato priemones, kuriomis siekiama sumažinti išmetamų teršalų – SO₂, NO_x, NH₃, KD_{2,5} ir NMLOJ – kiekį į aplinkos orą ir apriboti taršą kitais oro teršalais (sunkiaisiais metalais ir patvariaisiais organiniais teršalais). Keičiamo Plano priemonių įgyvendinimas neturės neigiamo poveikio teritorijos aplinkos kokybės normoms, tačiau prisidės prie aplinkos kokybės gerinimo. Tikėtinas aplinkos kokybės pagerėjimas: sumažėjusi oro tarša ir pagerėjusi oro kokybė.

3.2.4 Jautrumas ir vertingumas aplinkos apsaugos požiūriu

Keičiamame Plane numatytos įgyvendinti priemonės, skirtos oro taršai mažinti ir oro kokybei gerinti, turės teigiamas įtakos saugomoms gamtos vertybėms ir nepažeis saugomų teritorijų interesų, taip pat darys teigiamą įtaką buveinėms ir paukščiams pagal „Natura 2000“ tinklą. Be to, numatomos priemonės neturės įtakos saugomoms kultūros paveldo vertybėms ir nepažeis kultūros paveldo išsaugojimo interesų.

¹⁰ <https://vstt.lrv.lt/lt/saugomu-teritoriju-sistema/gamos-paveldo-objektai>

¹¹ <https://kvr.kpd.lt/#/>

4 Informacija apie keičiamo Plano įgyvendinimo pasekmių aplinkai reikšmingumą

Keičiamo Plano sprendinių įgyvendinimo pasekmių aplinkai reikšmingumo nustatymas atliktas vadovaujantis Planų ir programų atrankos dėl strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašo, patvirtinto LR Aplinkos ministro 2004 m. rugpjūčio 27 d. įsakymu Nr. D1-456, 2 priedu.

Keičiamo Plano įgyvendinimo pasekmių aplinkai reikšmingumas apibūdintas vadovaujantis Planų ir programų atrankos dėl strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašo, patvirtinto LR Aplinkos ministro 2004 m. rugpjūčio 27 d. įsakymu Nr. D1-456, 3 priedu ir pateiktas 4 lentelėje.

4 lentelė. Keičiamo Plano įgyvendinimo pasekmių aplinkai reikšmingumas

Aplinkos komponentai	Keičiamo Plano sprendiniai (pagal pagrindinius paveiktus sektorius)					Motyvai, pastabos
	Transportas	Pramonės procesai	Energijos tiekimas	Energijos vartojimas	Žemės ūkis	
	Keičiamo Plano sprendinių įgyvendinimo pasekmių aplinkai reikšmingumas*					
Paviršinis vanduo	+	+	0	0	+	Įgyvendinus keičiamo Plano sprendinius gali sumažėti išmestas įvairių teršalų ir sunkiųjų metalų kiekis, patenkantis į paviršinius vandenius tiesiogiai ar su rūgščiais lietumis
Požeminis vanduo	0	0	0	+	+	Įgyvendinus keičiamo Plano sprendinius gali sumažėti išmestas įvairių teršalų ir sunkiųjų metalų kiekis, patenkantis į požeminius vandenius
Aplinkos oras	+	+	+	+	+	Siūlomų sprendinių įgyvendinimas sudarys prielaidas oro taršai mažinti, todėl numatomos teigiamos pasekmės aplinkos oro kokybei
Klimato veiksniai	0	0	0	+	0	Įgyvendinus keičiamo Plano sprendinius gali sumažėti ne tik išmestas numatytų teršalų kiekis, tačiau taip pat išmestas CO ₂ kiekis, gali būti daroma įtaka klimato veiksniams, pavyzdžiui, debesuotumui ir kt.
Dirvožemis	+	+	0	0	+	Įgyvendinus keičiamo Plano sprendinius gali sumažėti išmestas įvairių teršalų ir sunkiųjų metalų kiekis, patenkantis į dirvožemį tiesiogiai ar su rūgščiais lietumis
Natūralios buveinės ir biologinė įvairovė (įsk. pasekmes gyvūnijai ir augalijai)	+	+	+	+	+	Įgyvendinus keičiamo Plano sprendinius sumažės numatytų išmetamų teršalų kiekis ir gerės oro kokybė, todėl mažės oro taršos poveikis ekosistemoms, (įskaitant natūralias buveines ir biologinę įvairovę) ir turės reikšmingas teigiamas pasekmes
Kraštovaizdis	0	0	0	0	0	Keičiamo Plano sprendiniai dėl savo pobūdžio ir masto neturės reikšmingų pasekmių kraštovaizdžiui

Kultūros paveldas	0	0	0	0	0	Keičiamo Plano sprendiniai dėl savo pobūdžio ir masto neturės reikšmingų pasekmių kultūros paveldui
Materialiniai antropogeniniai išteklių	0	0	0	+	0	Keičiamo Plano sprendiniai energijos vartojimo sektoriuje numato materialinių antropogeninių išteklių atnaujinimo rėmimą, tai leis sumažinti iš namų ūkių išmetamą teršalų kiekį, todėl numatomos teigiamos pasekmės
Neatsinaujinantys ir atsinaujinantys gamtos išteklių	0	0	0	0	0	Keičiamo Plano sprendiniai dėl savo pobūdžio ir masto neturės reikšmingų pasekmių neatsinaujintiems ir atsinaujintiems gamtos ištekliams
Žmonių sveikata	+	+	+	+	+	Keičiamo Plano sprendiniai numato oro kokybės gerinimą, kas tiesiogiai daro teigiamą poveikį žmonių sveikatai, todėl turės reikšmingas teigiamas pasekmes
Žmonių gerovė	0	0	0	0	0	Keičiamo Plano sprendiniai dėl savo pobūdžio ir masto neturės reikšmingų pasekmių žmonių gerovei
Žmonių saugumas	0	0	0	0	0	Keičiamo Plano sprendiniai dėl savo pobūdžio ir masto neturės reikšmingų pasekmių žmonių saugumui
Aplinkos komponentų ir pasekmių jiems tarpusavio sąveika	0	0	0	0	0	Keičiamo Plano sprendiniai dėl savo pobūdžio ir masto neturės reikšmingų pasekmių aplinkos komponentų ir pasekmių jiems tarpusavio sąveikai

* Reikšmingumo vertinimo sutartiniai ženklai:
+ tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės;
- tikėtinos reikšmingos neigiamos pasekmės;
+ / - tikėtinos tiek teigiamos, tiek neigiamos pasekmės;
0 nenumatoma nei teigiamų, nei neigiamų reikšmingų pasekmių;
? nepakanka informacijos.

Keičiamo Plano sprendinių įgyvendinimas nedarys neigiamo poveikio aplinkos komponentams, o prisidės prie aplinkos komponentų būklės išlaikymo ir gerinimo, t. y. neturės neigiamų pasekmių Lietuvos Respublikos, o juo labiau – kaimyninių šalių aplinkai.

5 Kita informacija

5.1 Informacija apie priemones, numatytas neigiamų pasekmių aplinkai prevencijai vykdyti, pasekmėms sumažinti ar kompensuoti

Keičiamo Plano įgyvendinimu siekiama sumažinti aplinkos oro taršą, todėl siūlomi sprendiniai pagal jų pobūdį lemia teigiamas pasekmes aplinkai. Įgyvendinant keičiamo Plano sprendinius, neigiamos pasekmės aplinkai nenumatytos (priemonės nenumato konkrečių ūkio projektų ar tam tikros konkrečios teritorijos), todėl jų sumažinimo ar kompensavimo priemonės nenumatomos.

5.2 Informacija apie galimą visuomenės nepasitenkinimą keičiamu Planu

Įgyvendinant įvairių lygmenų planus, svarbi yra visuomenės nuomonė apie keičiamame Plane numatytus sprendinius. Atrankos strateginiam pasekmių aplinkai vertinimui atlikimo metu, kai dar nėra vykdomos visuomenės dalyvavimo projekte procedūros, svarbu numatyti, kokį nepasitenkinimą gali lemti siūlomi sprendiniai.

Visuomenės nepasitenkinimą gali lemti taršių kelių transporto priemonių naudojimo miestuose patrauklumo mažinimas (patekimo į nustatytas miestų zonas ribojimas), taršių kelių transporto priemonių įsigijimą ribojantis teisinis reglamentavimas, kietojo kuro (išskyrus biokurą) sudėties ir kokybės reikalavimų nustatymas, kietojo kuro deginimo ribojimas centralizuoto šilumos tiekimo (CŠT) teritorijoje ir nuoseklus akcizų tarifų didinimas gazoliams, akmens angliai, koksui, lignitui, akcizo nustatymas durpėms.

Teigiamą nuomonę gali lemti gerėjanti aplinkos oro kokybė, mažėjantis susirgimų skaičius ir mirtingumas nuo ligų dėl oro taršos poveikio.

Keičiamo Plano rengimo metu dėmesys skiriamas interesų derinimui, organizuojant diskusijas tarp Aplinkos ministerijos ir suinteresuotų institucijų, verslo atstovų ir fizinių asmenų. Manoma, kad tokiu būdu visoms suinteresuotoms grupėms bus suteikti atsakymai į iškilusius klausimus dėl keičiamo Plano.